

Vraag nr. 2
van 11 oktober 2000
van de heer LUK VAN NIEUWENHUYSEN

Kunstpatrimonium – Teruggavebeleid

Zoals de minister weet, bevinden er zich in het buitenland heel wat kunstwerken die in de loop van de voorbije eeuwen door diverse bezettingsmachten in Vlaanderen werden gestolen. Onder meer in Frankrijk en Spanje bevindt zich nogal wat Vlaams kunstpatrimonium dat hier werd weggeroofd.

Een aantal landen die in een gelijkaardige situatie verkeren, maken er werk van om onvreemde kunstwerken terug te eisen van de landen waar ze zich thans bevinden.

1. Beschikt de Vlaamse overheid over een overzicht van de ooit uit Vlaanderen onvreemde werken die zich in het buitenland bevinden ?
2. Heeft deze Vlaamse regering zich ooit inspanningen getroost om de teruggave van dergelijke kunstwerken te verkrijgen ?

Zo neen, worden er terzake initiatieven in het vooruitzicht gesteld ?

Antwoord

De vraag van de Vlaamse volksvertegenwoordiger raakt een complexe materie aan.

Tot op heden nam de Vlaamse regering geen eigen initiatieven om de terugkeer tot stand te brengen van in het verleden uit Vlaanderen "onvreemde goederen".

Een dergelijke actie lijkt slechts mogelijk in die gevallen waarin restitutie ook verdragsrechtelijk geregeld is. Dit is enkel het geval voor de cultuurgoederen die tijdens de Napoleontische periode vanuit België (Vlaanderen) naar Frankrijk werden gebracht en voor de tijdens Wereldoorlog II geroofde goederen.

De zaak van de tijdens de Napoleontische periode verdwenen (cultuur)goederen wordt geregeld door het Verdrag van Wenen. Krachtens deze conventie gebeurden indertijd een aantal restituties. In 1883 publiceerde Ch. Piot een rapport over de uit België geroofde kunst die krachtens het Verdrag van Wenen werd gerestitueerd. Voorzover ik kon nagaan, heeft de Belgische Staat er sindsdien geen werk meer van gemaakt om de overige werken of-

ficieel terug te claimen. De kans is derhalve reëel dat dit "stilzitten" van de Belgische Staat juridisch gezien een afdoende reden vormt om eventuele claims tot restitutie te weigeren. In dat geval blijft enkel nog de diplomatieke weg open.

De staatsvorming maakt het thans voor Vlaanderen mogelijk om zelf een diplomatiek initiatief te nemen. Om hiertoe over te gaan, moet echter eerst een consensus worden gegenereerd binnen de Vlaamse regering. Vervolgens moet men zich duidelijk uitspreken over wat men wenst. Is het wel verdedigbaar/haalbaar om dan ook welk cultuurgoed dat tweehonderd jaar geleden naar Frankrijk werd gebracht, terug te eisen, ook wanneer men weet dat de kerk, de abdij, het klooster van oorsprong werden gedesaffecteerd ? Weet men altijd wel zeer precies om welk werk het gaat ? Welke bestemming krijgen deze goederen ? Moet in bepaalde gevallen niet worden afgewogen of het kunstwerk in kwestie geen grotere uitstraling geeft aan de Vlaamse cultuur in de omstandigheden waarin het zich thans bevindt, dan op de plaats waarvoor het zal worden herbestemd ?

Om deze en andere redenen acht ik het, vóór welke beslissing dan ook wordt genomen, nuttig dat eerst een grondig onderzoek naar deze problematiek wordt gevoerd. Pas na een grondige, gedocumenteerde analyse kunnen eventuele beleidskeuzes worden gemaakt.

Wat de cultuurgoederen betreft die tijdens de Duitse bezetting werden onvreemd, verwijs ik de Vlaamse volksvertegenwoordiger naar het federale Ministerie van Economische Zaken, cel Recuperatie Geroofde Goederen. Deze cel nam reeds een aantal initiatieven tot recuperatie van de toen verdwenen cultuurgoederen (onder meer publicatie van twee catalogi "Missing artworks from Belgium"). Momenteel is deze dienst in een procedure verwickeld tot restitutie van twee schilderijen die zich in de Verenigde Staten bevinden. De problematiek van de geroofde goederen uit joods bezit wordt opgevolgd door de diensten van de eerste minister (commissie-Buyse).